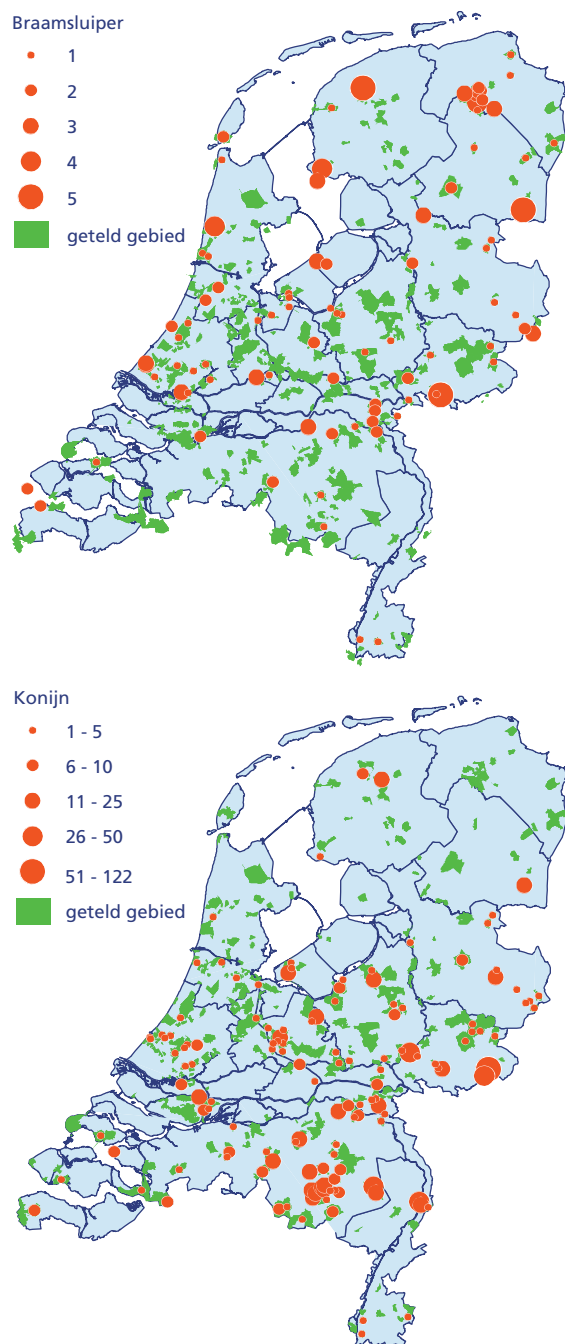

MUS blijft groeien

In 2010 is het vierde seizoen MUS (Meetnet Urbane Soorten) bijgeschreven. Het is in het leven geroepen om ook de broedvogels van stedelijk gebied te kunnen volgen. In 2010 konden we bijna 170 nieuwe aanmeldingen verwelkomen, waaronder 80% voor SOVON nieuwe tellers en bijna 50% vrouwelijke tellers.

Figuur 1. Verspreiding van Braamsluiper en Konijn in Nederland tijdens de drie tellingen in 2010. De stipgrootte is een maat voor het aantal per postcodegebied.

Gunstige telomstandigheden

Het telseizoen volgde op een zeer sneeuwrijke winter. Over het algemeen waren de weergoden ons goed gezind. In de eerste telperiode (april) viel er alleen neerslag aan begin en eind. Tijdens de tweede telperiode (15 mei-15 juni) was het overwegend warm en droog. De avondtellingen van de laatste telperiode (15 juni-15 juli) kenden soms pittige onweersbuien en stonden deels in het teken van het WK-voetbal. Diverse tellers gaven aan dat het erg rustig was of juist niet, als er een doelpunt was gescoord (vuvuzela's...).

Voorlopige resultaten

Half november waren van de eerste, tweede en derde telronde respectievelijk 545, 516 en 488 routes ingevoerd, goed voor in totaal 344.441 vogels verdeeld over liefst 163 vogelsoorten. Vorig jaar ging het respectievelijk om 452, 434 en 415 tellingen, zodat MUS nog steeds aan populariteit wint. Veel deelnemers vinden stadsvogels tellen verrassend, wat ook blijkt uit leuke quotes in de nieuwsbrieven op de MUS-webpagina. Toch neemt de deelname in de loop van het seizoen af. Sommige tellers valt het tijdens de tweede telling zwaar om vroeger op te staan. Bij de derde telling, in de avond, zijn tellers soms op vakantie of voelen ze zich bekeken. Deelnemers suggereerden om de herkenbaarheid als MUS-teller te vergroten, zoals het dragen van een button of het meenemen van een flyer, een tip waar ik serieus naar zal kijken.

Tabel 1 geeft de top 25 van MUS 2010, gerangschikt naar talrijkheid. De eerste tien soorten zijn grotendeels vergelijkbaar met voorgaande jaren, al hebben sommige stuivertje gewisseld. De meeste soorten zijn op minstens de helft van de routes vastgesteld. De uitzondering wordt gevormd door de Roek (weinig routes maar wel hoge aantallen) en, buiten de Top 25, Soepgans (nr. 38 op de lijst; concentraties) en Kuifeend (nr. 48; vooral in april nog groepen).

Grote soorten als Kauw, Houtduif, Turkse Tortel, Zwarte Kraai en Wilde Eend zijn opvallend goed vertegenwoordigd. Dat komt overeen met wat in de Vogelbalans 2010 wordt gemeld: dat vooral algemene en grotere vogelsoorten het goed doen. Je zou kunnen zeggen dat de Nederlandse vogelaar meer (vogel)kilo's te zien krijgt. Houtduif en Zwarte Kraai zijn in de afgelopen decennia inder-

daad toegenomen in stedelijk gebied, maar voor de andere drie soorten is het beeld onduidelijk.

Krenten in de pap vormen soorten die we niet als stadsoort ervaren zoals Casarca, Kwartel, Watersnip en Grote Karekiet. Verschillende zoogdieren zijn eveneens geteld, met Konijn (1454), Kat (1122), Haas (329) en Eekhoorn (107) als talrijkste en Bever (1) als meest bijzondere.

Enkele soorten uitgelicht

Watervogels die al jarenlang in de lift zitten, zoals Canadese Ganse en Grauwe Gans, zijn opnieuw toegenomen. Diverse standvogels kregen een tik van Koning Winter. Een lichte afname (tot -10%) was er bij Merel, Huismus en Kauw, maar ook bij een kortafstandtrekker als de Zanglijster. De achteruitgang bij Roodborst, Spreeuw en Winterkoning (12-20%) lijkt groter te zijn. Die komt bij de Spreeuw bovenop een reeds zorgwekkende achteruitgang, waarmee deze soort naar opname op de volgende Rode Lijst solliciteert. Daarentegen namen andere standvogels als Kool- en Pimpelmees licht toe. Hetzelfde geldt voor verschillende soorten die in Zuid-Europa of Afrika overwinteren zoals Tijftjaf, Zwartkop en Tuinfluiter.

Iedere MUS-teller kan zelf in de weer met verspreidingskaartjes via het invoerportaal. Een voorbeeld is het beeld van de Braamsluiper (figuur 1). Hij is als stadsvogel kenmerkend voor (nieuwbouw)wijken met ruime groenvoorzieningen maar wordt vooral gevonden benoorden het riviereengebied. Met 162 ex. verspreid over 85 postcodegebieden (2010) is hij een vrij schaarse soort binnen MUS. Opvallend is de relatief dichte bezetting van het westen en midden van het land, waar de verspreiding tijdens de broedvogelatlas (1998-2000) vrij ijl was. Profiteert hij daar van nieuwe wijken? Overeenkomstig de broedvogelatlas is de ratelende zang in de noordelijke en oostelijke provincies veel vaker te horen dan in de drie zuidelijke. Geheel anders is de verspreiding van het Konijn, dat vooral in het midden, oosten en zuidoosten van het land is gezien (veel op bouwterreinen) en heel weinig in Noordoost-Nederland.

Doe MUS samen met de vogelwerkgroep

MUS is een probaat middel om de vinger aan de pols te houden van stadsvogels. In

diverse vogelwerkgroepen wordt er speciaal geMUS't om een beeld te krijgen van het eigen werkgebied. Voorbeelden zijn te vinden in Groningen, Apeldoorn, Den Haag, Utrecht, Bunschoten, Leiden, Zoetermeer, Tilburg, Rotterdam en Neede & Borculo. Zulke lokale initiatieven worden vaak getrokken door een enthousiast lid van de vogelwerkgroep of een stadsvogeladviseur (vaak ook lid) van Vogelbescherming. In Rotterdam heeft bureau Stadsnatuur Rotterdam (bSR) dit voorjaar MUS gepromoot onder haar tellers en dat zorgde voor een toename met maar liefst 20 plotjes in de Maasstad. Wanneer er zulke plannen zijn in uw vogelwerkgroep, dan wil de landelijk coördinator desgewenst graag een lezing verzorgen.

Nieuwe tellers zijn in het hele land welkom en met name in de drie noordelijke provincies, Flevoland, het westelijk rivierengebied, Zeeland, het westen van Noord-Brabant en Limburg. Zie voor de vacante gebieden de MUS-pagina op www.sovon.nl.

Tot slot

Alle tellers bedankt voor de deelname en leuke reacties en hopelijk worden ontbrekende tellingen alsnog ingevoerd. Begin 2011 wordt een opschoonactie uitgevoerd. Wanneer tellers niet reageren op een oproep via email om hun beloofde telling alsnog

in te voeren (of aangeven in 2011 niet meer mee te doen), wordt hun postcodegebied weer op vacant gezet. Daarmee komt het vrij zodat een gemotiveerde teller het kan claimen. Veel MUS-tellers doen mee aan de Tuinvogeltelling van Vogelbescherming en SOVON. De komende editie vindt plaats op 22-23 januari.

Jan Schoppers

Zanglijster, 15 juni 2003.
Foto: Ran Scholts

Tabel 1. De top 25 van MUS in 2010 gesorteerd naar aantal. Aantal routes eveneens weergegeven.

naam	totaal	routes
Kauw	40.164	537
Merel	33.998	551
Houtduif	31.277	549
Gierzwaluw	23.682	496
Huisemus	21.972	514
Koolmees	16.084	550
Spreeuw	15.495	486
Turkse Tortel	12.389	504
Zwarte Kraai	11.778	537
Wilde Eend	9878	462
Ekster	9661	540
Vink	7887	484
Pimpelmees	6551	531
Stadsduif	6535	276
Winterkoning	6433	507
Kokmeeuw	6196	264
Tjiftjaf	5946	511
Meerkoet	5736	389
Zilvermeeuw	5513	236
Groenling	4732	458
Roek	4554	76
Heggenmus	3855	471
Kleine Mantelmeeuw	3446	213
Zwartkop	3256	425
Zanglijster	3119	462

WILDzoekers stopt maar SOVON gaat door met en voor de jeugd in 2011

Ruim vijf jaar was WILDzoekers, dé jeugdclub van Nederland, in de lucht. Vanaf maart 2005 ontvingen de jongere natuurliefhebbers van ons land eerst vijf, daarna acht en uiteindelijk zelfs tien WILDzoekersExpressen per jaar. Helaas houdt WILDzoekers op te bestaan. De groei van het aantal jeugdleden bleef achter bij de verwachtingen. Nu gaan Natuurmonumenten en Vogelbescherming Nederland op eigen voet verder. Vanaf januari 2011 zal het nieuwe jeugdnatuurblad van Vogelbescherming, Vogels Junior, verschijnen. Dit jeugdblad zal vijf keer per jaar verschijnen. Het blad gaat niet alleen over vogels kijken en beschermen, maar ook over andere beesten, bloemen en bijtjes. Ook SOVON is vertegenwoordigd in de redactie en zal

betrokken zijn bij de totstandkoming van het blad. Omdat de jeugd de toekomst heeft zal SOVON in 2011 wederom een vogelaarsdag voor jongeren organiseren in samenwerking met de twee jeugdbonden. Voorts zijn de jongens en meiden natuurlijk van harte welkom op de Landelijke Dag van zaterdag 26 november 2011.

Kijk op www.sovon.nl voor meer informatie.

Harvey van Diek (SOVON)

Ps. Wilt u meer informatie over Vogels Junior, bel dan met Vogelbescherming Nederland: 030- 6937700 of kijk op www.vogelbescherming.nl/juniorlid

